Alexandru Macedonski

Noapte de decembrie

ciclul nopților

Ciclul nopților

Alexandru Macedonski

Editura Bestseller

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

Ministerul Afacerilor Externe
Departamentul Politici pentru Relația
cu Românii de Pretutindeni

Noaptea de ianuarie

I

Deznădejde fioroasă, strălucitu-mi-ai pe frunte,
Și încinsu-m-ai cu flăcări care-ntreg m-au mistuit,
Nu mi-ai pus pe piept o stâncă, mi-apăsași pe el un munte,
Dar mi-ai dat ș-a ta putere spre a nu fi de el strivit.
Îmi făcuseși o coroană ce ca pietre nestemate
Avea lacrimile mele ce luceau la focul tău;
M-ai ținut în orice clipă cu simțirile-ncordate,
Mi-ai fost soră preaiubită și mi-ai fost și crud călău.
Ca Iacov frumos și tânăr ce-adormise la fântână,
Deșteptat fără de veste de un înger lucitor,
Mă chemași la luptă cruntă și ai vrut să-mi fii stăpână
Și să-mi pui pe beregată uriașul tău picior...
Ca Iacov intrai în luptă ș-am ieșit ca el de-asemeni,
Și nici tu nu ești învinsă și nici eu învingător,

Dar alături de-oboseală ne-am culcat ca niște gemeni
Ș-am dormit, de este-o vreme, într-un somn îngrozitor.
Lumea care este-o mare cu talazuri furtunoase
Mi-a văzut a vieții navă ici și colo alergând,
Dusă-n voia întâmplării pe-adâncimi întunecoase,
Care n-au fost măsurate nici de ochi și nici de gând.
Spre limanul care-l caut mă tot duce-a mea simțire,
Dar pe când îl cred aproape nici în suflet nu-l

găsesc,
Și pe veci aceeași groază port și-n minte și-n privire,
Către nici un țărm al vieții n-am s-ajung să odihnesc.

Lemnul dacă arde-n vatră a rămas cenușă rece,
Ce mai caut oare-n lume dac-am dat tot ce-am avut?
Sunt un soare care-apune, sunt un cântec care trece,
Sunt o frunză care zace pe al vieții negru lut.
M-am născut în niște zile când tâmpita burghezime,
Din tejghea făcând tribună, legiune de coțcari,
Pune-o talpă noroioasă pe popor și boierime;...
Zile când se-mparte țara în călăi și în victime
Și când steagul libertății e purtat de cârciumari.

II

Inimi reci ca vântul iernii, psalmodii pe-același metru,
Voi, ce vecinic înfrânate de al liniștii tic-tac
Regulat orele vieții bateți ca un cronometru,
Știu că versurile mele în adâncul vostru tac.
Ele nu vă spun nimica, — sunt cuvinte fără viață,
Cel mult sunete deșerte pentru moartea ce vă-ngheață;
Dar pe harpa mea de aur poezia va zbura
Și acum și totdeauna: — și puteți rămâne mute...

Lara și Romeo vocea vor veni să-mi împrumute,
Și cu dânșii pe-ai mei umeri aplecați ca niște îngeri
Se vor smulge de pe buze-mi armonii muiate-n plângeri.
Credeți oare că un cântec când din suflet se revarsă
Se așteaptă să răsune printre suflete de morți?
Credeți oare că o frunte când de foc ceresc e arsă
Și străbate c-o scânteie l-ale raiurilor porți,
Vrea să știe de-omenire, când pe-a cerului cărare
Coronați de-o strălucire de lumini dumnezeiești,
Heruvimii se coboară într-a gândului cântare
Pentru-a-i da și consfințirea armoniei îngerești,
Sau că roua pică, poate, pentru frunze ce zac moarte
Prada pulberii în care le ia vântul să le poarte?

Însă voi, ce-ați plâns cu mine pe ruinele simțirii,
Frații mei de cugetare, frații mei de suferinți,
Voi, ce-ați fost luați ca mine pe-aripa

nenorocirii,
Dând la vânturile soartei aspirații și credinți,
Voi, care-ați trăit ca mine între cearcăne înguste,
Sfâșiați de-al vostru suflet ca de lacome lăcuste,
Voi puteți a mă-nțelege, căci voi singuri ați trăit...
Este o poemă-ntreagă de-a fi plâns și suferit.
Voi care cunoașteți viața sub oricare formă — voi,
Frunze veștede, purtate de răstriște prin noroi,
Voi care-ați umblat pe uliți fără haine, fără pâine,
Și v-ați dus prin ploi și zloată cum se duce câte-un câine,
Ridicând în lupta vieții frunți semețe de eroi,
Voi, nesiguri nici de astăzi și nesiguri nici de mâine,
Voi puteți a mă-nțelege, căci voi singuri ați trăit...
V-a fost frig și v-a fost foame, însă nu v-ați umilit.

Voi, care în nopți senine ați pândit pe sub ferestre
Pe când luna-mbracă zidul cu tapetele-i maiestre,
Pe când vântul pleacă fruntea teiului mirositor;
Inimi vecinic zbuciumate, sub al dragostei fior,
Tineri care, din femeie, v-ați făcut o zeitate,
Corpuri necorupte însă, suflete electrizate,
Voi puteți a mă-nțelege, căci voi singuri ați trăit...
Este o poemă-ntreagă să poți zice: „Am iubit".

Voi ce-ați fost purtați pe aripi de-o cerească inspirare,
Geniuri ce-mbrățișarăți toată-nvățătura mare,
Voi ce-ați despicat natura c-o privire de vultur,

Cugete, adânci prăpastii ca al cerului azur,
Harpe tainice atinse de suflarea nemuririi,
Spirite-ale veciniciei, raze-ale dumnezeirii,
Voi puteți a mă-nțelege căci voi singuri ați trăit...
Sufletul e o poemă cu un cer nemărginit.

O! dar voi, care prin viața ce pe buni și răi adapă,
Treceți fără-a lăsa urme ca și câinele prin apă,
Grași, pedanți, burdufi de carte și de-nvățătură goi --
Bogătași ce cu piciorul dați la inimi în gunoi,
Parveniți fără rușine, mizerabili ce la cârmă
Faceți salturi de păiațe pe frânghie sau pe sârmă,
N-am cu voi niciun amestec, căci în lume de-ați trăit,
Este o satiră-ntreagă faptul că v-ați zămislit.

III

Aide, soartă nempăcată, scoală-te din nou la luptă...
Sau dă-mi viață, sau dă-mi moarte căci din somn m-am
deșteptat;

Ia pumnalul laș dar sigur, dacă sabia ți-e ruptă
Să-l înfigi pân' la prăsele într-un suflet revoltat,
Sapă-mi groapa cât de-adâncă, fă-mi dușmani chiar după
moarte

Când topit îmi va fi corpul, voi fi câmpul plin de flori,
Inimile simțitoare au la piepturi să le poarte --
Voi fi cer, parfum și șoaptă, și nu poți să mă omori.
Poți s-apeși peste-ai mei umeri cu puteri nenduplecate,
Poți să-mi storci cumplite lacrimi sau un rânjet fioros,
Voi găsi în orice timpuri câte-o inimă de frate,
Voi găsi în orice timpuri un răsunet mângâios.

Dar cum noaptea sta să piară, ca prin visele-adorate
M-am simțit mai viu, mai tânăr, cu durerile-alinate,
Ș-am zâmbit..., uitând veninul care-n suflet mi s-a strâns,
Căci, firește, viața este tot ciudata comedie
Care-amestecă-mpreună și dureri și bucurie,

Punând lacrimi lângă zâmbet, punând zâmbet lângă plâns.

Noaptea de februarie

I

Mi s-a părut întotdeauna un ce scârbos și crud
Ca după-o noapte de orgie, pe buze încă de vin ud
Să te cobori în acea ocnă la care s-află condamnate
Nenorocitele ființe ce se numesc: prostituate.
Mi s-a părut întotdeauna că este-o crudă profanare
Să uiți că mumă ți-e femeia și că în pântec te-a purtat,
Nepăsător să pui pe buze o fioroasă sărutare
Precum se pune un stigmat.

Și câtă osebire este între amor și infamie,
Între cădere și cădere, sau sărutări, și sărutări...
De-o parte, tainică plăcere ce se-nfășoară-n poezie,
De alta, bestialitatea unei reci înflăcărări.
O! și cât am plâns pe soarta bietelor nenorocite
Care nu pot ca să aibă nici voință de-un minut,
Cu blestemele pe buze de-alte buze-năbușite,
Cu palpite pentru-oricine — cunoscut — necunoscut;
Seara este-o îngrozire pentru unele din ele,
Nededate încă bine cu mârșavul povârniș;
Altele, mai decăzute, mai deprinse, sau mai rele,
Râd de cele care-au lacrimi sub al genelor umbriș...
Lacrimi?... Nu mai știu să plângă de o vreme-ndelungată...
Lacrimi?... Au vărsat destule ele, care nu mai plâng...
Lacrimile nu dau pâine, și nici jimbla cea uscată
Nu se cumpără cu ele, dacă pică sau se strâng.

A! Civilizare! Secol de progres și industrie,
Ai mașini de aburi duse, și cu trăsnetul te joci,
Secol plin de prevedere, secol de filantropie,

Tu ai întrecut desigur ale Romei vechi epoci,
Împărat atotputernic, pe uscat ca și pe valuri,
Îți îndeplinești menirea și nu am de zis nimic,
Dai femeilor calvaruri și poeților spitaluri,
Secol de filantropie, cine zice că ești mic?

II

Viscolea cumplit afară și era o noapte sumbră,
Se ghiceau, plutind prin colțuri, bestiale năzuinți,
Ș-arătând ale lui clape, un clavir zâmbea din umbră
Ca o tânără femeie ce-și arată albii dinți.
Scaune și canapele având droturi sfărâmate
Prin zgâita lor damască de un verde spălăcit,
Dau afară-n șomâldoace, dintre pânteci scufundate,
Câlțul obosit de slujba unui loc neodihnit.
În pereți, vreo două cadre de femei în pielea goală,
Ca în piepturi să deștepte a dorințelor răscoală,
Iar pe scaune, trântite, câteva cadavre vii,
Mute între ele, însă, vorbărețe dacă vii...
Ele toate poartă-n față ca pecetie cumplită
Sufleteasca prăvălire pentru veci întipărită...

O femeie mai bătrână le dezmiardă părintește --
Lina este deocamdată mai frumoasă, — ș-o iubește
Deocamdată, dintre toate, într-un chip deosebit...
Însă nu disprețuiește nici pe Mimi — o nebună
Ce știind ca să-ndrăgească, de nimica nu e bună...
Nici pe Liza, nici pe Mița, nici pe Ana — unguroaică
Care poartă sânge roșu sub o piele de nemțoaică.
Toate fetele sunt bune, și a cărnii exploatare
Să-nzecească capitalul într-un singur an e-n stare.

III

Zoe — fată mai brunetă — la fereastră alergase...
Ea, pesemne, c-auzise sunetul de clopoței,
Căci o sanie în curte pe zăpadă-alunecase,
Și intrară în odaie câțiva tineri derbedei
Erau patru — între care, un vlăjgan scăpat de școală,
Care încă nu-nsemnase pe a vieții sale coală
Cu condeiul voluptății vorba magică „Amor".
Mai frumos ca sfântul Gheorghe, își da aere viteje...
Ele — repede ghicindu-l, se-ncercau să-l prindă-n mreje,
El, roșind ca o cireașă, se făcea-ntreprinzător,
Și cu vinul ce băuse, ca turtit să fie bine,
Și cu ochii mari și negri ce cătau în ochii lui,
Îi părea cum că odaia se-nvârtește, și, în fine,
Lesne poți să mergi la vale, dar cu greu la deal te sui.
Unul câte unul, dânșii, câte patru, dispărură
În odăile de-alături cufundate-n umbră sură,
Făr-a număra cadavrul ce-l avea fieștecare
Ca mecanic să palpite sub a buzei sărutare.
Câte patru, și sunt tineri! Câte patru, și din ei
Ce-și prostituie junețea la pierdutele femei,
Cangrenându-și corp și suflet cu o minte neînțeleaptă,
Se va naște viitorul, și posteritatea dreaptă.

IV

Dar din trei, uitate-n jețuri, cea mai tânără-adormise,
Însă somnu-nseninase chipul veșted și-ncruntat,
Scuturând pe alba frunte umbra jalnicelor vise,
Când copilul dinăuntru ieși palid, dar bărbat...
O mândrie triumfală corona frumoasa-i față,
Și din ochii lui în cearcăn care veseli dau ocol,

S-ar fi zis, de orișicine, preursirea că-l răsfață
Și că este dintre-aceia care-ajung la Capitol,
Că degrabă câștigat-a vreo victorie-nsemnată,
Că de groaza lui dușmanii au dosit-o ca mișei...
Nu! Victoria cea mare, bătălia câștigată
Nu este decât podoaba tinereții, dezbrăcată
Pe un corp ce i se dase pe-o monedă de cinci lei.

Mai veni puțin la urmă un bătrân uitat de vreme,
Rămășița lui de zile ca să-și dea mai iute-n jaf
Pătrundea, voios și sprinten, fără s-aibă a se teme,
Căci izbânda bărbăției și-o găsise într-un praf.
Mai veni și o ființă cu privirile în ceață,
Ce intra, precum se intră în oricare cafenea,
Ca să-ți iei cu nepăsare lingurița de dulceață
Și să pleci trântind în tavă gologanii pentru ea.

Mai veniră... — nesfârșită ar putea ca să ajungă
Lista celor care intră, lista celor care ies...
Primăvara, ziua crește, însă noaptea e tot lungă
Pentru carnea ce se vinde palpitând sub interes.
O! și cugetând că, poate, înjositele ființe,
Dacă n-ar fi fost în lipsa ticălosului metal,
Ar fi mame, coronate cu speranțe și credințe,

Iar nu frunze tăvălite într-al uliței canal.
O! și cugetând că, poate, dacă-ar fi avut în lume
Inimi pline de iubire să le țină loc de mume,
Sprijinul vreunui frate, care vine când îl chemi,
Sau mângâietoarea voce a prieteniei sfinte,
Cu povețile-nțelepte din risipa-i de cuvinte,
Spuneți-mi, e cu putință să te-oprești să nu blestemi?

V

Lumânările scăzute șovăiau — și prin odaie
Focul ce murea în sobă c-o albastră vâlvătaie
Flutură, trecând pe chipul unei searbăde femei.
Singură mai rămăsese dintre celelalte toate...
Însă, din minut în altul, rândul o să-i vie poate --
Și va trebui, atuncea, ca să-și facă rândul ei.
Încă-n floarea vieții sale, ea ce este mai trecută,
Este însă osândită ca să fie mai pierdută,
Să se plece, mai supusă, la un semn — la un cuvânt...
O țineau de milă, poate, sub acel coperământ,
Și când aspra sărăcie zilnic se însărcinează,
Pe tăblițele pierzării să înscrie nume noi,
Mila, într-o dimineață, te căiește, și oftează,
Dar te ia frumos de mână, și te-aruncă în noroi.
Ea știa prea bine aceasta, și supusă la poruncă
Își urma osânda vieții într-a vițiului muncă,
Iar Frineie, despletită, își făcea un piedestal
Dintr-a corpului osândă, dintr-a vorbei degradare,
Și din tot ce îngrozește, și din tot ce e în stare
Ca să smulgă trandafirii dintr-un suflet virginal,
Sau să facă să tresară patimile-n amorțire
Dintr-un suflet peste care, ca un vânt de pustiire,
A trecut desfrâul rece cu instinctu-i bestial.
Însăși fetele pieirei o priveau cu îngrozire,
Sau cu scârbă, de la dânsa, întorceau a lor privire,
Nevorbindu-i timp de ore, și de zile, și de luni;
Ea-nfrunta cu nepăsare revoltatele furtuni...
Trăsnetul putea să cadă, c-ar fi râs și-atuncea încă...
Inima i se schimbase în prăpastie adâncă,

Pe-ale cărei margini triste nu mai crește iarbă chiar.
Și din care nu reurcă nici răsunetul afar'.
Unde se gândește, însă, stând în jețul ei trântită?...
Fața ei odată mută e acuma-nsuflețită...
Iat-o... Pare că vorbește făr-a zice un cuvânt...
Pare c-o-nfășoară vălul unei creșteri îngrijite...
Pare-a nu mai fi femeia cu simțirile tâmpite
Și c-a tresărit cenușa într-al inimii mormânt.
Care vis o nălucește?... Care înger o însuflă?
Iat-o... Se ridică, umblă... — pe când vântul care suflă
Bate-n geamuri, bate tare, și le zguduie cumplit...
Fâlfâiesc în candelabre lumânările deodată...
Însă ea se îndreptează, palpitând transfigurată,
Spre clavirul ce-i zâmbește printre fildeșu-nvechit.
Degetele-i deșirate calcă clapele sonore...
Armonia se deșteaptă, lenevoasă, la-nceput,
Visătoare ca fecioara cugetând în timp de ore,
La bărbatul ce iubește fără ca să-l fi văzut.
E melancolia dulce dintr-o tainică-adiere...
E murmurul plin de șoapte al pârâului duios...
E o voce ce șoptește, ca să-și uite de durere,
Un refren din câte-un cântec simplu și copilăros.
Însă, fiecare notă, e o perlă care scapă
De sub degetele albe ce alunecă pe clapă
Ca să meargă să se spargă cu un sunet cristalin...
E o melodie sfântă de pe-o harpă inspirată,
Este dulcea sărutare de pe buza adorată,
Este-a îngerilor voce dintr-un cer de soare plin.
Și cu cât clavirul varsă note mai armonioase,
Cu atâta se fixează ochii ei deschiși și mari
Într-o ceață, pe sub care vede zilele-i frumoase

Strecurându-se întocmai ca fantasme legendari...
Vede casa-i părintească și cu streșinile-i late

Pe sub care se agață cuiburile dărâmate...
Rândunelele pe-alături dau ocoale neîncetat;
Mumă-sa-n pridvorul verde o privește cum se joacă,
Fetele vin la fântână, pe când popa-n toacă, toacă
La biserica din sat.
Soarele pe după dealuri cu încetul se ascunde
Și aruncă o privire poleită peste unde,
Roata morii se-nvârtește, vântul suflă prin zăvoi,
Turmele de la pășune trec mugind în jos pe vale...
Clopoțeii de la capre zăngănesc voios în cale...
Scumpa ei copilărie se rentoarce înapoi.
Însă scena se preschimbă, pe când râuri de-armonie
Se revarsă în cascade de sub degetele ei,
Și pe coardele sonore trece-ntreaga ei junie,
Trece prima ei iubire, primul vis de poezie,
Care face să vorbească inima unei femei.
Dreaptă ca o somnambulă, ea lovește-automatic
Fildeșul sau abanosul învechitului clavir,
Pe când ochii ei în zare urmăresc un chip simpatic
Rentregind cu-ncet conturul unui dulce suvenir.
Vântul scutură fereastra! — Ea nu vede, nici n-aude!
Focul moare trist în sobă, lumânările pălesc...
Ea tresare — ea renaște — geme cu accente crude,
Căci și clapele au limbă, căci și clapele vorbesc.
E pierdut, pierdut trecutul! E pierdută fericirea...
În prezent, nici chiar nădejdea, viața moartă, și-njosirea...
În trecut, era iubire, erau raze, era trai...
În prezent, ticăloșia; în trecut, un vis de mai.

VI

Începuse, făr' să știe, pe divinul Trovatore,
Operă care vorbește cu poeții-n orice ore,
Și pierdută-n reverie, ajunsese-n acea parte
Când durerea-n Mizerere printre inimi se împarte
Și când Verdi împrumută note de privighetori
Ca să zboare, dus de ele, pân-la cei nemuritori.
Ochii ei pierdeau cu-ncetul fixitatea lor grozavă,
Și pătrunsă de-o simțire dureroasă, dar suavă,
Degetele-i descărnate de abia mai izbutesc
Din clavir să redeștepte cântecul dumnezeiesc...
Mizerere! Mizerere! Dânsa-n lacrimi izbucnise...
Pe octavele-amuțite mâinile-i încremenise...
Ea uitase ce e plânsul de sunt ani îndelungați...
Armonie! Limbă sfântă, care e ș-a ta putere
Dacă faci să curgă lacrimi ca o dulce mângâiere
Chiar din ochii ce de ele se arată mai secați?
Care e ș-a ta putere, tu ce-nsuflețești îndată
Chiar cadavrul unei inimi într-un piept înmormântată,
Și aci ne faci să plângem și aci, ca să zâmbim?
Nu ești tu vreo voce dulce de prin ceruri exilată
Dacă tu ne faci cu ele ca prin farmec să vorbim?
Armonie! Limbă sfântă, limbă plină de simțire,
Tu dai cântecului aripi și-l înalți de la pământ...
Între suflete și ceruri ești trăsura de unire,
Și când nu mai cânți în suflet, omul intră în mormânt.
Ea plângea... Era scăpată... Dar, c-o grea scârțâietură,
Ușa se deschise-atuncea, și-njurând de dumnezei,
Un băcan cu ceafa groasă, mirosind a băutură,
Puse-o lungă sărutare pe-ofilita ei figură...

Toți ne-avem destinu-n lume... El pe-al său, și ea pe-al ei.

Noaptea de martie

Mamei

Trebuia într-acea noapte ca să sufle vântul rece,
Ca să viscolească-afară, ca și azi, neapărat,
Iar copacii printre crivăț la pământ să se aplece
Când mă-mpinse-n astă lume pântecul ce m-a purtat.
Maica-mea, de-a lungu-ntinsă, de abia scăpă cu zile...
Moartea groaznică, ce-n umbră mulțumirea și-o rânjea,
Înghețată sărutare-și-aplecase peste ea
Și pe-obraz îi scuturase flori de vinete zambile.
Doctorul, care-o scăpase, în acea învălmășeală,
Vrând să șeadă pe un scaun, doborât de osteneală,
Ca pe-o minge de nimica mă turtea nemijlocit,
Dacă doica ce, prin leafă, se afla interesată,
Nu sărea ca o leoaică să-l oprească deodată
Printr-un țipăt ascuțit.

Toți îmi fură împotrivă, numai doctorul, săracu'!
Se-ncercase, făr' să știe, să mă scape de nevoi, --
Doctore, primi-te-ar sfântul, și pe tine, doică, dracu',
Că mă nasc fără de voie nu puteați ghici și voi?
Voi puteați băga de seamă, când cuprinși de turburare,
Că de voie nu se iese încleștat de două fiare, --
Și-mi făcusem datoria de-a voi să nu mă nasc...
Poate că trăisem încă într-această lume mare
Ce mă face ca să sufăr, ca să râd sau ca să casc.
Poate-mi aduceam aminte chiar de viețile-mi trecute,

Care, bune ca și rele, nu-mi fuseseră plăcute.
Poate cunoșteam ce este a trăi și a muri,
Poate nu mai vream să intru și să ies pe-aceeași poartă,
Poate că fugeam de viață, poate că-mi fugeam de soartă,
Poate vream în neființă, o problemă-a urmări,
Poate n-adunasem încă de pe câmpul veciniciei
Toată iarba-nțelepciunii, toată floarea poeziei,
Poate nu-mi sosise timpul pe pământ să reapar,
Poate vream să nasc vreun rege, poate vreun bandit vulgar,
Poate vream târând în urmă o armată numeroasă
Ca să trag peste popoare brazda mea cea sângeroasă
Și să renvieze-n mine Alexandru sau Cezar.
Poate vream să fiu vreun Neron peste-o altă Romă nouă,
Ca s-apar posterității cum și el ne-apare nouă
Și să-i las ca o enigmă caracterul meu bizar.
Poate vream să fiu, din contra, un cioban-nnegrit de soare,
Cu cămașa desfăcută peste pieptu-i de atlet,
Și să stau, cântând din bucium, într-a codrului răcoare
Pe când apele la vale, vorba lor și-o spun încet.
Poate vream ca să fiu umbră, poate vream să fiu lumină,
Trăsnet care mistuiește, aer, apă, fum, scântei,
Sau o floare ce pe țărmuri de pâraie se înclină
Și dă vântului, ce-i este amorez, parfumul ei.
Poate vream să fiu de toate sau nimica să fiu poate,
Poate chiar că niciodată să fiu om nu m-am gândit,
Să m-adun de pe tot locul, să fiu unul strâns din toate
Și să-mi las nemărginirea ca să intru-n mărginit.
Și ce luptă trebuiește din ce sunt să fiu iar visul,
Și ce crude suferințe până ce să trec abisul

Ce desparte vecinicia de un trai și lung și mic;
Până ce uitând de lupta ce-o dusei cu nenorocul,
Să-ncetez să mai fiu timpul și să nu mai fiu nici locul,
Și să pot să fiu din toate fără ca să fiu nimic.
Părul meu de așteptare o s-albească sau să cadă,
Ochii mei au să privească câte n-ar voi să vadă,
Pieptul meu are să geamă sub atingeri de dureri,
Corpul meu o să se plece cu încetul în ruine,
Mintea mea n-o să mai pună granițí între rău și bine,
Și veninu-amărăciunei îl voi bea chiar din plăceri.
Cel puțin de-am ști ursita ce îndeplinim în lume,
De-am ști golul care-l umplem c-o făptură și c-un nume,
Sau de-am ști de ce ne ducem, sau de-am ști de ce venim
Naștem oare pentru-a naște, și trăim ca să trăim?
Sau tot scopul nostru este să lăsăm mereu în urmă,
Prin copiii care-i naștem, alte umbre ca și noi
Ce-n pustiurile vieții, însemnează câte-o urmă
Ștearsă de furtuna vremii sau de alte urme noi?

Toți îmi fură împotrivă într-acea fatală noapte,
Și zdrobit de-mpotrivire m-am născut și am trăit;
Dar nici Muzele pe-atuncea, legănându-mă în șoapte,
Nu puteau ca să prevadă c-am să fiu un urgisit.
Muzicile răsunară la botezul meu cu fală,
Și părea că intru-n viață pe o poartă triumfală
Iar purtat între dantele, de-ofițeri muiați în fir,
Mă plimbam din brațe-n brațe, fraged ca un trandafir.
Pare că fusese-o lume destinată să m-aștepte,
Și că am de moștenire tronuri pe-ale căror trepte
Pun coroane seculare toți feciorii de-mpărați.

A! batjocură amară!... Eu eram din condamnați,
Făceam parte din ocnașii ce pe șubrede picioare
Își târăsc ale lor zile ca ghiulele-obositoare,
Și de-aveam să urc, cu timpul, pe vreo culme radioasă
Ca și eu să-mi aflu tronul, era tocmai pe Calvar,
Noapte, blestemată noapte, clipă rea și nemiloasă,
Înfiereze-te azi plânsul ca și râsul meu amar.

Noaptea de aprilie

Mai ții oare încă minte noaptea-n care ne-am iubit?...
Un moment! Și-n el o viață de un secol am trăit!
Pentru tine ce-am fost însă? Tot ce-ai fost și pentru mine.
Un capriciu de o clipă pe-ale inimii ruine!
Iată tot. Fără-ndoială, noaptea, c-o vei fi uitat
Și te miri de întrebare precum însumi sunt mirat;
Unul ș-altul, de atuncea, multe nopți avem de-acele
Ca să ne-amintim de toate, este foarte-adevărat!
Dar secretul întrebării, cunoscut inimii mele,
Nu e-al meu să-l dau pe față, și-ți rămâne a ghici
Pentru ce aceste vorbe vin pe buze-a-mi rătăci
„Mai ții oare încă minte noaptea-n care ne-am iubit?...
Un moment!... Și-n el o viață de un secol am trăit!"

Eram tineri deopotrivă, visători ca Poezia,
Grațioși ca Tinerețea, dulci ca două sărutări
Care-aprind pe buze rumeni ale dragostei-mbătări!
Tu în arte, eu în versuri, ne-ncepuserăm solia,
Viitoru-n fața noastră surâdea, și între noi
Sta capriciul molatic; iar deschis pentru-amândoi
Se afla Musset pe masă. Mai ții minte, spune-mi, oare,
Frazele armonioase din poema-ncântătoare,
Când perdelele alcovei tresăreau? Când Rolla, mut,
În beția cea din urmă sta cu sufletul pierdut!
Marion, pe-ale lui brațe, o copilă! cumpărată

Pe preț d-aur, de la mă-sa, se zbătea nevinovată!...
O! De ce n-am fost ca Rolla și ca el să fi făcut
A-mi fi noaptea cea din urmă noaptea ce-am păstrat în

minte?...

Câte suferințe astfel nu mi-aș fi crutat, și cât
N-aș dormi acum de bine printre mutele morminte,
Unde scapi de scârba lumii și de-al traiului urât!

Spune-mi, draga mea... Mă iartă că era să-ți zic pe nume!...
Poți să fii cu o femeie, dar de ești un om de lume,
Trebuie după aceea, doamnă, ca să-i zici, și eu,
Care fac din lume parte, ca un om cu manieră,
Pot să sar pe ici, pe colo, câte-un gard din drumul meu...
Însăși le-ai sărit adesea... Să sar însă-o barieră...
Nu e-n gustul dumitale și nu poate fi-ntr-al meu!...
Doamna mea, dar. Mai ții minte?... Eu nu uit nimic... Încât
Focul ce ardea în sobă parcă-l văd. Tușeai p-atunce
Și credeai că Moartea, grabnic, are-n groapă să te-arunce
Ea luă amorul nostru și se mulțumi pe-atât!
Este-adevărat, desigur: Nu făcusem jurăminte
Ca să ne iubim o viață cum se face-obicinuit!
Un capriciu de o noapte are altfel de cuvinte
Și, cu toate-aceste, o clipă cât un secol ne-am iubit!
Luna nu era în ceruri ca s-o am de mărturie,
Și-nchizându-și somnoroase ochii lor

pătrunzători,
Stelele nenumărate de pe bolta azurie
Dormeau duse prin văzduhuri sub o grea manta de nori!
Ușa chiar era-ncuiată. Iar pe ulița deșeartă
Câțiva nătărăi de frunte se luaseră la ceartă,
Atrăgând de la fereastră pe un curios gardist,
Care, strâns la cataramă, în mundiru-i de cazarmă,
Dup-o lungă sărutare, auzise-n casă larmă...
Precum vezi, n-am nici un martor, și e lucru foarte trist!...
Lemnele trosneau sub flăcări și se-ncovoiau în două,
Însă în cenușă mută de atunci s-au prefăcut,
Că de-ar ști ca să vorbească revenind la viața nouă,
Multe-ar mai putea să spună ele, care ne-au văzut!

A! de n-ai uita nimica din momentele trecute,
Dacă noaptea de aprile ți-a rămas în suvenir,
Vino, vom sorbi din cupa fericirilor pierdute.
Zilele vor curge line după-al nopților delir!
Sunt atât de tânăr încă, inima mi-e-atât de plină,
Buzele-mi șoptind un nume după dragoste suspină!
E ciudat, fără-ndoială, — că sunt ani întregi de zile --
Să-mi reamintesc de-o noapte printre nopțile de-aprile,
Și cu gândul dus la tine, visător, să mă trezesc
Cu o patimă în suflet și în inimă c-un nume
Ca să-mi fluture pe buze și să-mi spuie că iubesc!
E ciudat, și n-am ce zice, dar ciudat așa cum este,
Face parte integrantă din a dragostei poveste
Inima este-o enigmă și iubirea un mister,

Le urmez, și iată totul: să le înțeleg nu cer!
De e scris însă departe unde te-afli-acuma, doamnă,
Să uiți nopțile de-aprile pentru nopțile de toamnă
Și să râzi de-aceste versuri ale sufletului meu,
Uită-le, dar lasă-mi dreptul ca să nu le uit și eu,
Și să-mi zic ca mângâiere pentr-o patimă adâncă
„Mai ții oare încă minte noaptea-n care ne-am iubit?

O mai ții tu minte încă?...

Într-o clipă trecătoare cât un secol am trăit!"

Noaptea de mai

Domnișoarei Zoe Vladoyanu

Astfel: fiindcă apogeul la care sufletul atinge
Când poartă cântece-ntre aripi dă naștere la răzvrătiri,
Se poate crede că vreodată ce e foc sacru se va stinge
Și muzele că vor rămâne amăgitoare năluciri?
Vestalelor, când în picioare altarul vostru s-aflã încă,
Și primăvara când se-ntoarce și astăzi ca și alte dăți,
Și preschimbat când nu se află pământul falnic într-o stâncă,
De ce v-ați reurca în sfera abstractelor seninătăți?
Închisă dacă vă e lumea, recoborâți-vă-ntre roze.
Parfumele din mai înalță reînnoite-apoteoze,
Și-n noaptea blondă ce se culcă pe câmpenești virginități
Este fioru-mpreunării dintre natura renăscută
Ș-atotputerea Veciniciei de om abia întrevăzută.
Veniți: privighetoarea cântă, și liliacul e-nflorit;
Cântați: nimic din ce e nobil, suav și dulce n-a murit.
Simțirea, ca și bunătatea, deopotrivă pot să piară
Din inima îmbătrânită, din omul reajuns o fiară,
Dar dintre flori și dintre stele nimica nu va fi clintit,
Veniți: privighetoarea cântă și liliacul e-nflorit.

Se poate crede că vreodată ce e foc sacru se va stinge, --
Când frunza ca și mai nainte șoptește frunzei ce

atinge?
Când stea cu stea vorbește-n culmea diamantatului abis,
Izvorul când s-argintuiește de alba lună care-l ninge,
Când zboară freamăte de aripi în fundul cerului deschis?...
Vestalelor, dacă-ntre oameni sunt numai jalnice nevroze,
E cerul încă plin de stele, și câmpul încă plin de roze,
Și până astăzi din natură nimica n-a îmbătrânit...
Iubirea, și prietenia, dacă-au ajuns zădărnicie,
Și dacă ura și trădarea vor predomni în vecinicie...
Veniți: privighetoarea cântă, și liliacul e-nflorit.

Vestalelor, dacă-ntre oameni sunt numai jalnice nevroze,
Pământ și spațiu își urmează sublimele metamorfoze,
Răsare câte-o nouă floare, apare câte-un astru nou,
Se face mai albastru-adâncul, și codrul mai adânc se face,
Mai dulce sunetul de fluier, mai leneșă a nopții pace,
Mai răcoroasă adierea, mai viu al stâncilor ecou;
Mucigăitul smârc al văii cu poezie se vestmântă,
Pe prefiratele lui ape plutește albul nenufar...
O mică stea e licuriciul, și steaua este un mic far,
În aer e parfum de roze. — Veniți: privighetoarea cântă.

Posomorârea fără margini a nopților de altădată,
Când sufletul pentru sarcasme sau deznădejde sta deschis,

Cu focul stins, cu soba rece, rămase-n urmă ca un vis.
E mai și încă mă simt tânăr sub înălțimea înstelată.
Trecu talazul dușmăniei cu groaza lui de nedescris,
La fund se duse iar gunoiul ce înălțase o secundă
Și stânca tot rămase stâncă, și unda tot rămase undă...
Se lumină întinsa noapte cu poleieli mângâietoare,
Și astăzi e parfum de roze și cântec de privighetoare.

Vestalelor, numai o noapte de fericire vă mai cer.
Pe jgheabul verde al cișmelei un faun rustic c-o naiadă
S-au prins de vorbe și de glume sub licăririle din cer;
Columbe albe bat din aripi și visurile vin grămadă,
Iar picăturile urmează pe piatra lucie să cadă...
Băsmesc de vremile bătrâne, când zânele se coborau
Din limpezimile albastre, și-n apa clară se scăldau...

Reînviază ca prin farmec idilele patriarcale
Cu feți-frumoși culcați pe iarbă izbindu-se cu portocale;
Pe dealuri clasice s-arată fecioare în cămăși de in,
Ce-n mâini cu amforele goale își umplu ochii de senin,
Și printre-a serii lăcrămare de ametiste și opale,

Anacreon re-nalță vocea, dialoghează Theocrit...
Veniți: privighetoarea cântă în aerul îmbălsămit.

E mai și încă mă simt tânăr sub înălțimea înstelată...
Halucinat când este-auzul, vederea este fermecată;
Aud ce spune firul ierbii, și văd un cer de aripi plin,
M-așez privind în clarul lunii sub transparența atmosferei
Și-n aeru-mbătat de roze sfidez atingerea durerei
Cu cântece nălucitoare cum sunt candorile de crin.
O! feerie a naturii, desfășură-te în splendoare,
Regret suprem al fiecărui în tainicul minut când moare,
Fiindcă tu ești pentru suflet repaos dulce și suprem.
O! feerie a naturii, vindecătoare de nevroze,
Ce ne-mbunești fără știință și ne mângâi fără să vrem,
Regret suprem al fiecărui, desfășură-te în splendoare
În aer cu parfum de roze și cântec de privighetoare.
Veniți, privighetoarea cântă în aeru-mbătat de roze.

Voind să uit că sunt din lume, voiesc să cred că sunt din cer...
Vestalelor, numai o noapte de fericire vă mai cer,
Și-această noapte fericită la gâtul ei cu sălbi de astre
S-a coborât pe flori roz-albe și pe pădurile albastre,
A-ntins subțirile-i zăbranic și peste câmp și

peste văi,
A-nsăilat nemărginirea cu raze de argint și aur
Și o cusu cu mii de fluturi și o brăzdă cu mii de căi;
A revărsat peste tot locul dumnezeiescul ei tezaur,
În atmosfera străvezie împăciuirea și-a întins,
Făcu să sune glas de bucium la focul stânelor aprins,
Făcu izvorul să-l îngâne, pădurea să se-nveselească,
Orice durere să-nceteze, și poezia să vorbească.

Pe om în leagănul ei magic îl adormi — și el uită --
Cu clarobscur mască urâtul și șterse formele prea bruște,
Făcu să tacă zbârnâirea adunăturilor de muște,
Și zise dealului să cânte, și dealul nu mai pregetă,
Și zise văilor să cânte, și văile se ridicară,
Cu voci de frunze și de ape, cu șoapte ce s-armonizară,
Și zise paserei să cânte, și la porunca uimitoare,
Se înălță parfum de roze și cântec de privighetoare...
Iar când și mie-mi zise: „Cântă!", c-un singur semn
mă deșteptă,
Spre înălțimi neturburate mă reurcă pe-o scară sfântă...
În aeru-mbătat de roze, veniți: — privighetoarea cântă.

Noaptea de iunie

Musset a cugetat-o sorbind a ei răcoare
Și stelele de aur din cerul luminos,
Și tainica natură în falnica-i splendoare,
Și tot ce se-ntrevede în haos, sus și jos,
Și tot ce este-n suflet ca sfântă inspirare,
Și tot ce este-n creier ca vis sau cugetare,
Și tot ce este-n inimi ca patimi ori simțiri,
Pe când, pe rând, veniră cu dulci însuflețiri
S-alunece pe harpă-i, încet, ca o suflare
Ce-mprăștie prin aer parfum de trandafiri;
Musset a cugetat-o, dar el n-a scris-o. Oare
Voi-va astăzi Muza din ceruri să coboare,
În mantia-i eternă de aur și de-azur,
Și tocmai de la Sena, ce curge maiestoasă,
La Dâmbovița noastră, îngustă și tinoasă,
Să facă să revibre divinul ei murmur?

Și noi avem desigur un cer curat și-albastru
Și inime voioase și inime-n dezastru,
Și noi avem în aer parfum și melodii;
Avem pe Heliade; Alecsandri, un astru;
Avem Bolintinenii cu sfinte rapsodii;
Avem Depărățenii, precum și Franța soră,
Avut-atâtea genii apuse-n auroră,
Dar ce n-avem, desigur, sunt suflete să salte,
Sunt limbi ca să vorbească cu vocile înalte,
De-aceia care cântă și mor necunoscuți,
Pierduți pentru-omenire și țara lor, pierduți!

A! Tu plângeai amarnic, poete al durerii,
Atunci când a ta voce invidii provoca,
Dar tu aveai cu tine lăstarele puterii,
Căci mândra tinerime mereu te invoca.
Cu tine n-aveai tronul, indiferent la toate;

Un Ludovic cel mare în Franța nu domnea;
Dar tu aveai aceea ce nimeni n-are poate
Amici care să plângă când sufletu-ți plângea!
Femeia răspunsese la sacra ta iubire,
Bărbatul răspunsese la amicia ta,
Și cântecele tale zburau la nemurire,
Și nimeni nu le uită și nu le va uita!

Tu n-ai murit de foame în trista ta cădere,
Și n-ai văzut în lacrimi pe mumă-ta-n durere,
Prin cântecele tale născuși neatârnat,
Și Muza ta duioasă poet te-a consacrat,
Dar ea totdeodată nu zise: „Mergi, poete,
Să fii numai ca martor l-a zilelor banchete
Și-o viață dureroasă în lume să târăști"...
Iar când voia să fie de lauri coronată,
În taină să se-ncline pe fruntea-ți inspirată,
Puteai în candelabre s-aprinzi ca s-o primești,
Făclii nenumărate, sub care să pălești,
Cu tâmpla rezemată de mâini, o-ntreagă noapte,
Și până despre ziuă s-asculți ale ei șoapte,
Ș-apoi s-adormi de somnul ființelor cerești!

Puteai, după voință, s-alergi în lumea mare,
Veneția să-ți cânte o dulce inspirare,
Prin sălile dogale voios să rătăcești,
Să zbori până la Lido în neagra ta gondolă,
Cu fruntea luminată de-o sfântă-aureolă,
Și plin de o iubire eternă, să iubești!
Să-ți pierzi orice iluzii, ș-amorul să-ți rămâie
Spre cer ca să se-nalțe ca fumul de tămâie,
Și-n nopți melodioase de august ori de mai,
Nou înger, pe-aripi late, să zbori până la rai!

Puteai lângă Rachela, cu inimă deșartă,
Dar nobilă prin suflet și nobilă prin artă,
Să uiți a ta durere și vocea să-i asculți,
Și mult mai sus de secol, râzând de calomnie,

Să te ridici deodată pe brațe de adulți,
Vărsând în a ta urmă torente de-armonie,
La care să se-nchine dușmanii cât de mulți!
Puteai, râzând de versuri la front aliniate,
Să țeși o nouă pânză de rime zdruncinate,
Și-ntr-însa să amesteci real cu ideal,
Făcând pe a ta Muză în clipă să creeze
Taverna-n care vinul să curgă ca un val,
Alături cu palatul în care să viseze
În mijlocul orgiei vrun nou Sardanapal!

Pe Malibran, în care vibra melodioasă,
A îngerilor voce din doma radioasă,
Puteai s-o faci celebră, cântând pe-al ei mormânt,
Și-n Rolla, de la ceruri, să cazi pân' la pământ,
Iar fata să-și deșire cu mâna ei roz-albă
Monedele de aur cuprinse într-o salbă,
Și dându-le lui Rolla, acelui desfrânat,
Să-i zică: „Ia-le, du-te, și joacă-le, căci poate,
Norocul să se schimbe precum se schimbă toate!"
Dar Rolla să-și golească paharu-nveninat,
Să-și dea a lui suflare cu ziua ce se-ngână,
Și înger, ca și demon, prin nume să rămână!

Sublim poet, ca mine tu n-ai trăit în lume,
Să simți indiferența cum vine să sugrume
Din inimile noastre, cerescul simțământ,
Ce sparge închisoarea-i de humă, ca să zboare
Spre tot ce este rază, scântei, parfum, splendoare,
Spre tot ce te ridică în cer de pe pământ!
Ai suferit, desigur, dar niciodată încă,
Oriunde te conduse destinul tău incert,
Tu n-ai murit de foame, ca palidul Gilbert,
Și patria-ți, — ingrată fiind, — ți-a zis: „Mănâncă!"

Cântași cu toate-acestea un imn de-amărăciune,
Sarcasmele rânjinde pe buze-ți se-ntâlnesc,
Dar spune-mi oare-atuncea, izvor de goliciune,
Ce trebuie să facă acei ce flămânzesc?
Când iunie surâde cu nopțile-nstelate,
Să cânte sau să moară, când tu și n-ai cântat?
Să plângă, sau să râdă, cu buze descleștate,
Când ție, și condeiul din mână ți-a picat?
Să cânte?... Pentru cine?... Să moară?... Pentru cine?...
Și cine știe, oare, în moarte de e bine?...
Să plângă?... Însă plânsul provoacă râsul azi...
Pe cât ai să verși lacrimi, pe-atâta ai să cazi!
Să râdă?... Dar tot omul o rană are-ntr-însul...
Să râdă însă! Râsul provoacă singur plânsul!

Noaptea de iulie

A-nceput din nou să-mi fie dor de dulce fericire...
Văd că-mi trece tinerețea, văd că anii mi se duc,
Și mi-e sete de plăcere, și mi-e sete de iubire,
Însă umbrele visate nu se poate să le-apuc.

Numai aurul, el singur, îmi lipsește-n astă lume,
Numai el, dar fără dânsul sunt un biet neputincios...
Care suflet de-al meu suflet, care nume de-al meu nume
S-ar lipi să ia povara unui trai sărăcăcios?

Pică plâns al tinereții pe un sân ce nu palpită,
Ai avut cu ce să-l cumperi, e al tău până în zori...
Veștejește-te-a mea buză pe o buză veștejită,
Și tu, suflete, visează că aduni cerești comori.

Însă tu, o! poezie, cu mantaua ta regală,
Îți acoperă vederea — fugi în colțu-ntunecos,
Prin fereastră mă fixează luna rece și spectrală
Ca un doctor ce se uită la un chip de ofticos.

A! desigur, masca blondă avea altfel de privire
Când pe țărmurile de-aur ale lacului Leman
Surâdea printre frunzișuri la întâia mea iubire,
Vis mai lung decât un secol în cuprinsul unui an.

A! desigur că în noaptea ce-n trecutul vieții mele
E-nsemnată cu roșeața simțămintelor dintâi,

Dacă ea privea prin geamuri dintre pulberea de stele,
Nu venea c-un zâmbet rece lângă caldul căpătâi.

Poezie! Poezie! Ai dreptate totdeauna,
Dar fiindcă simt și astăzi că rămas-am tot al tău,
Dă, te rog, în jos perdeaua, ca să nu mă vadă luna,
Roag-o calea să-și urmeze, voi să scap de ochiul său.

Zi-i să meargă pe oriunde e suavă fericire,
Să-și încarce a ei rază cu al florilor arom,
Să zâmbească voluptății ce se naște din iubire,
Dar să uite pe oricine a uitat că este om.

Noaptea de august

Atâta știu, că era noapte, dar nu și veacul când era...
Terasa de granit înaltă părea-n lumină că plutește
Și pe un cântec de teorbă că urcă și se-nsuflețește,
Pe când mai jos nedeslușirea unui oraș se resfira --
Treptat mai ștearsă și mai stinsă, pe când, în sus, fără-ncetare

Curgea o-ntreagă adâncime și se lărgea o-ntinsă mare,
O mare ce, nețărmurită, se tot ducea cu gând cu tot,
Sub înserarea viorie și înstelarea-nfloritoare,
Când spre-o planetă, când spre alta, și dintr-un soare spre alt soare...

Ș-atâta știu: că era noapte, și ca să știu mai mult nu pot,
Decât c-acea terasă albă și largul cântec de teorbă
Erau și zbor nebun de aripi, erau și zbor de-naltă vorbă,
Dar spre-a cuprinde clipa de-aur n-a fost Parnas și nici Olimp,

Și de-a fost ieri, sau cine știe în ce trecut de loc și timp,
Se desprindeau din armonia ce depărta de ea pământul,

Priceperi ce-n eternitate își împingeau mereu avântul,
Și ce spirale nesfârșite, nălțimea nu-și mai măsurau
Neprăvălindu-și-o vreodată nici chiar atunci când coborau.
Și hotărând că-n tot ce este nu e nimic decât cuvântul,
Căci singur el mișcare sfântă, în orice parte să-l trimeți
Ființă dă oricând voinței, schimbând-o-n sori și în planeți;
Sau pestetot fluidizând-o în proteismul cugetării,
Ce poartă timpul, ca și locul în revărsările mișcării,
Și ce din ea destăinuiește colori și forme și simțiri,
Alcătuind chiar vecinicia prin nencetatele-i clădiri --
Căci vecinicia ce nu-ncepe și nu sfârșește niciodată
Se zămislește-n toată clipa printr-o zidire nencetată.

Dar punți de stele peste-abisuri muiau adâncu-n strălucire
Și se simțea că-n orice parte e Dumnezeu, că-n orice parte
Aceeași viață neînvinsă își duce valul mai departe.
Că sori ce n-ar fi din lumină pentru privirile-omenești
Mai sus azvârl-această viață ce-n veci de-a noastră se
desparte,

Că forme care n-ar fi forme trăiesc sub alte bolți cerești,
Că ochi privesc din orice goluri, dar că nu-ncap în orice minte
Pe când nemărginirea-ntreagă e o-ncâlcire de cuvinte
Cu tâlcu-n repedea schimbare a trecătoarelor clipiri
Și că e-ntotdeauna altul ce minte-n veci și-n veci nu minte,
Că-și potrivește înțelesul pe-orice vârtej de-nsuflețiri --
Și fie că priveam abisul, și fie că priveam pământul,
Răpit de-aceeași adâncime, sporit simțeam că mi-e avântul.
Urcam spre culmea Prea Tăriei — eram pe sânul Prea Tăriei
Și noaptea se urca cu mine spre culmea vecinicei lumini.

Cu chei de aur deschisesem porți ce pe veci păreau închise,
Pe Isis nudă o scosesem din cupa florilor de crini --
Din taina sfântă a mișcării înțelegeam pe Dumnezeu,
Căci o trăiam în întregime trăind pe-a sufletului meu,
Ghiceam în pulberea de aștri nenumărate oști de îngeri,
Iar bucurii ce au să vie se desprindeau din orice plângeri,
Știam că Dumnezeu e vecinic și vecinic mă simțeam și eu.

Noaptea de septembrie

Atunci când după zile de lungă așteptare
Îmi apăruși deodată zâmbind, sufletul meu,
Crezui că ești un înger, de pace și scăpare,
Trimis să mă rentoarcă la bunul Dumnezeu.

Tu nu erai un înger, cerească nălucire,
Dar cugetu-mi atuncea la pace se-nvoi...
Ți-am dat a mea junie, mi-ai dat a ta iubire
Și scepticul îndată de cer nu se-ndoi!

Mi-ai zis: Poetul are o misiune sfântă...
El trebuie să creadă și n-am mai cercetat.
Poetul e o harpă: nu cugetă, ci cântă
Chiar el nu se-nțelege, dar este ascultat!

Prin lumile luminii se-ntraripă să zboare
Și-n urma sa deșiră frumoși mărgăritari,
Pământu-n depărtare îl lasă sub picioare
Și-mbrățișează totul cu aripile-i mari!

Și m-am suit atuncea în cerurile mute,
Și cerurile mute atuncea mi-au vorbit,
Eternul în tot locul vibra pe întrecute,
Iubită nălucire, de ce m-ai părăsit?

În sufletu-mi de tânăr era-ntuneric mare,
Eram ca și o barcă lipsită de cârmaci,
Veniși, făcuși lumină! Suflași, și c-o suflare
Făcuși să-ntindă pânze vâslașul nedibaci!

Prin funii, făcuși vântul să treacă-n armonie,
Și fiecare notă zbura pe câte-un val,
Priveam... și fermecată, cereasca Poezie
Îmi surâdea voioasă șezând pe-un verde mal!

În jurul bărcii mele, un stol de nereide
Venea ca să se joace cu părul râurând,
Aș fi putut chiar cerul atuncea a-l desfide,
Cu cerul eram însă, și cerul mi-era blând!

Zâmbeam la orice rază venea să mă mângâie,
Eram senin și vesel și Orient și-Apus,
Și sufletu-mi întocmai ca fumul de tămâie
Pe-o notă de-armonie se ridica în sus!

Furtuna de atuncea gemu trecând pe mare,
Catartele de trăsnet cu zgomot s-au zdrobit...
În voia soartei mele lovind cu nendurare,
Cerească nălucire, de ce m-ai părăsit?

M-a dus desigur vântul la maluri și pe mine,
Dar inima din pieptu-mi de stânci s-a sfâșiat,
Și nu mai cred acuma în rău, și nici în bine...
În portul disperării furtuna m-a băgat!

În lume de-am fost, însă, ursit de-o crudă soartă,
Să am sfârșitu-acesta, de-aș face orișice,
Mai bine-ar fi fost poate să-mi lași simțirea moartă...
Când poți vorbi cu vorba, cu inima de ce?

Ai dat tu oare viață la inima-mi copilă
Spre a putea mai bine să sufere-ntr-o zi,
La nimenea să n-afle nici crezământ, nici milă,
Și-n van de suferințe să-ncerc a o păzi?

I-ai dat tu oare viață, dintr-însa spre a face
Femeia cea de uliți ce n-are vrun secret,
Prostituata vilă, ce plânge pentru-a place,
Bacanta despletită l-al traiului banchet?

Și facla unor gânduri atâta de funebre,
Pe loc ce se aprinse de ce să n-o fi stins?
Căci lacrimile-aceste, de-ar rămânea celebre,
Și tot era mai bine în groapa rece-ntins!

Încai de-aveam pe lume vreo altfel de menire,
Încai de-aș putea zice și eu că am trăit!
Dar nu; n-am trăit încă, și-n scurta-mi viețuire,
Abia mi-e dat a zice, atâta: „Am iubit!"

O! Muză, vezi acuma cum viața mă doboară!
O! Muză, ai fost crudă favoarea ta să-mi dai!
Ai zâmbet de sirenă și sărutări ce-omoară,
Pe când, nici imortale de-ajuns, pentru morți n-ai.

Noaptea de octombrie

Unde oare se tot duce apa ce din matcă-afară
A ieșit de-atâta vreme sfărâmând orice zăgaz,
Întinzându-și nimicirea din o țară-n altă țară,
Și în veci fără cruțare, neavând, nici dând răgaz?
În zadar se-ncearcă unii drumul ei să-l stăvilească,
Nu mai e putere-n lume revărsarea să-i oprească.
Și e groaznică urgia, însă e dumnezeiască.
Șterge-n clipă o cetate, trece munții dintr-un salt.
Lasă-n urmă numai leșuri și târăște-ncoa și-ncolo
Dărmături muiate-n sânge cu popor după popor...
Se cutremură pământul zguduit de-un lung fior,
Iar toți zeii vechi se surpă, ș-amuțit e chiar Apollo.
Printre țipete și lacrimi lumea-ntreagă se scufundă,
Ce-a rodit de veacuri mintea este astăzi dus la fund,
Unde-au fost ogoare-odată este-o mare fără fund.

Noaptea de noiembrie

Domnului V. A. Urechia

Autorul închină ca dovadă de admirațiune, pentru ilustrul autor al Vornicului Bucioc și al altor scrieri de înaltă valoare literară.

To die is landing on some silent shore
Where billows never beat, not tempests roar.
Samuel GARTH

Deunăzi către ziuă visasem că murisem...
Zăceam sub crini și roze, suflare nu aveam,
Și mumă, frați, prieteni, și toți pe câți iubisem,
Cuprinși de-o jale-adâncă plângându-mă-i vedeam.
Intrau în curte cioclii cu fața uscățivă;...
Călări intrau în treapăt și doi sau trei ostași;...
Veneau la urmă popii, ca buturii de grași,
Cu pântece rotunde umflate de colivă.
În albe sovonite sub flori de lămâițe,
Vin fete-nchiriate să-mi țină de panglici;
Apoi o-ntreagă ciurdă de-orbeți și de lelițe...
Pomană când se face, se află și calici!

Dar muzica e gata și popii s-aflǎ gata,
Și toți vor să mă ducă mai iute lângă tata
Ce doarme-n uniformă, gătit ca pentru bal,
Alăturea cu spada de-ostaș și general.
Ziarele, chiar ele! unindu-se, mă rog,
Pe pagina a treia mi-au pus un necrolog.
Discursuri, de-altă parte, turnatu-s-au mai multe,
Și pare c-o să fie și lume să le-asculte...

„Sărmanul Macedonski, s-a dus, ca o clipire,
Ca rază, ca scânteie, ca vis, — et caetera--.
O moarte nendurată a vrut a-l secera
Și muzele vor plânge, rămase-n văduvire."
Parada, cum se vede, e bine întocmită...
Am popi, jandarmi și fete, iar poarta e cernită,
Spre gloria-mi cea mare, de sus și până jos,
Și nu-mi lipsesc discursuri ș-anunțuri prin gazete...
Iar moartea-mi o să facă chiar cioclii să sembete,
Spre-a viei propășire ș-al cârciumii folos.
Sunt mulți ce zic că moartea e lege foarte crudă,
Eu însă, milostivă, aș crede s-o numim
În contul ei atâția trăiesc fără de trudă...
Și ce s-ar face popii de-ar fi să nu murim?
Dar doctorii?... Dar cioclii?... Dar inima dușmană?
Dar cei câți ne mănâncă cu poftă din pomană?...
Femeia ce ne scaldă?... Dricarul și trocarul?...
Dar mulți pe care-n seamă aproape că nu-i bagi?
Orfanii ce ne-mbracă jiletce și nădragi?
Dar baba cu tămâia?... Groparul?... Colivarul?...
Dar Raiul, și chiar Iadul, căzând în faliment
Și depunând bilanțul din lipsă de-aliment?
Dar faptul că dădaca, chemată să ne crească,
Zadarnic cu strigoii ar vrea să ne-ngrozească?
Dar câte și mai câte pe care le-am uitat
Venind să ne deschidă al morților palat?

Coșciugul meu în fine e dat în jos pe scară...
O muzică-l primește cu jalnica-i fanfară;
În urmă-i se aude suspinul năbușit
Al scumpelor ființe ce-n lume m-au iubit.
În negru, și în lacrimi, prietenii-mi s-arată,
Iar mumă-mea-ntre dânșii apare leșinată,
Pe când pornește dricul ș-al lui întreg convoi,
Cu doi jandarmi nainte, cu doi jandarmi napoi.
Și ce?... E cu putință?... Paradă și onoare

Pe când aveam speranța să mor într-un spital?
Și ce?... Se plânge încă acela care moare
Și nu mai este viața un comic carnaval?
Și ce?... N-au să mă ducă pe masa de disecții?
Și ce?... N-au să-mi împartă cadavrul meu în secții,
Și n-au să-mi pună oare nici creieru-n cântar,
Luând apoi pretextul de lacrimi și de-afecții,
Pe groapă au să-mi toarne pietroiul tumular?
Dar ce-am fost oare-n lume?... Ce cugete sublime
Veniră să mă-nalțe trecând pe harpa mea?...
Cioplind mereu la versuri, cioplind mereu la rime,
Făcut-am ca să plângă pe cine mă citea?
Umblat-am printre stele?... Urcat-am prin văzduhuri?
Chemat-am împrejuru-mi năprasnicile duhuri?...
Și fost-am prins, vreodată, furând — precum se fură --
Din perlele ce vecinic se cer pentru dantură?...
Sau premii academici căzură-asupra mea
Cu gloria lor falsă și suma lor mai grea?

Cântat-am, la ocazii, așa precum se cântă,
Măriri de contrabandă sub masca lui Caton,
Și-n cele două taberi ce zilnic se frământă
Jertfit-am vreodată la glorii de carton?
Fundat-am oare-n țară Republici dintre-acele
Prin care-ajung, atâția! dinastice proptele;
Făcut-am oare-n lume ceva — ca să fiu demn
De astă-ngropăciune, cu muzici triumfale?...
Sau poate am prieteni la Bănci naționale,
Și popii-nfățișează al dragostelor semn?
Nimic din toate aceste... Nimic, — din fericire!
Prietenii ce lasă ai soartei prigoniți
Avuți dacă se află sunt numai prin simțire,
Și mor deopotrivă de plânși și de iubiți.

Parada însă trece pe Podul Mogoșoaie
Și-ncepe ca să pice o burniță de ploaie...
Dau fuga trecătorii... efectul e stricat
Și mumă-mea scontase al pensiei mandat
Jertfind o lună-ntreagă din zilnica ei hrană,
Nevrând ca să mă-ngroape orașul de pomană.
Dar iată că prin geamuri, privind din cafenele,
Pe când își beau în tihnă știutele cafele,
Samsarii se întreabă să afle de-a murit
Vrun negustor de bursă or vrun lipscan falit?...
Pe loc ce li se spune de mine, — își urmează
Vorbirea ce-ntr-un singur cuvânt se însumează
Câștigul!... — Epopee de-atâtea mii de ani,
Divină Comedie având ca titlu: Bani!
Poemă ce cuprinde amor, dureri, plăcere,
Cu Raiul în urcare, cu Iadul în cădere;

Câștigul, — ce se-nalță pe-același piedestal,
Moral întotdeauna și vecinic imoral;
Câștigul, ce-n picioare călcând virtute, lege,
Trufaș înaintează spre tronul său de rege,
Și-n templul Bogăției intrând, triumfător,
În hohotul monedei sub bolte se așează,
Iar galben ca metalul din care se formează
Apasă-asupra lumii ș-o ține sub picior.
Mulțimea, fermecată de falșa maiestate,
Se-nchină umilită l-această zeitate,
Iar sufletul în care pătrunde — ars, — și trist,
Din cerurile nalte, trăsnit e prin noroaie,
Căci aripa-i semeață deodată se-ncovoaie...
Se face grea ca plumbul purtând pe Antichrist.

Parada ajunsese în Strada Franțuzească...
O doamnă din caretă văzând-o-n drumul său,
Uitând că e supusă la legea cea obștească,
A pus a-ntoarce caii, zicând că e semn rău,
Iar alții, în credința că ortu l-am dat popii
Din oftică sau tifos, batistele scoteau

Şi, dându-se-ntr-o parte, la nas şi le puneau,
Crezând că-i molipseşte mirosurile gropii.
Când însă Bucureştii, în care-am suferit,
Rămase-n urma noastră în ceaţă învelit,
Cu turnuri de biserici, cu teatre şi palate,
Cu-ntreaga lui satiră de lux şi de păcate,
Cu oameni ce declamă strigând: Patriotism,
Împinşi de-aceleaşi patimi ş-acelaşi egoism,
Cu corpuri fără inimi şi ţeste fără creieri,
Sub care cântă-atâţia stigleţi, ş-atâţia greieri;

Oraş în care zilnic, Dreptatea, în genunchi,
De corbii sugrumării e roasă la rărunchi;
Prăpastie în care virtutea este-o crimă,
Şi crima cea mai neagră, virtute mai sublimă,
Gomoră renăscută, ce poartă-n al ei sân
Pe lângă-a ei pieire pe-a neamului român;
Când el rămase-n urmă, zăcând în jos pe vale
Cu falşa-i bucurie mai tristă ca o jale,
Şi când, încet, urcarăm costişul înverzit --
Lăsând pe mâna dreaptă clădirea afumată
Din care-n lumea largă pornisem altădată
Atât de tânăr încă şi-atât de fericit, --
Pe marginea şoselei doi oameni s-arătară,
Era un copilandru, era un biet moşneag
Copilul plin de viaţă — bătrânul în toiag,
Şi dricul ajungându-i căciulile-şi luară.
Ţăranii nu ştiu carte, dar dânşii-n drumul meu
Din inimă şoptiră: „Să-l ierte Dumnezeu!"

Era-n apusul zilei şi „Stâlpii" se citise...
Deschisă şedea groapa, coşciugul sta deschis,
Şi soarele o rază de-adio îmi trimise,
Spărgând o clipă norii din naltul său abis;
O rază înmuiată în cerurile-albastre,
Ce-n cale adunase tot focul de prin astre,
Şi care-n cimitirul, cuprins încet de seară,
Căzuse luminoasă pe chipul meu de ceară.

Dar plânsetul răsună: — Momentul e solemn;
Pe brațe se ridică coșciugul meu de lemn,
Și-n raza ce apune, și-n vântul ce șoptește,
Și-n jalea ce pe fețe adânc se-ntipărește,

La marginile groapei mă poartă — mă depun...
Pe țărmii veciniciei cu brațe-ncrucișate
Aștept ca să m-arunce prăpastiei căscate
Din care, cine știe? voi naște mult mai bun.
Un popă, ce uitase pe piept a-mi pune cruce,
Se uită împrejuru-i, o cere, și s-aduce...
Aș vrea să-i pot a-i spune că nu voiesc s-o port,
Că-n viață am purtat-o pe umerii-mi legată,
Ducându-mi tinerețea sub dânsa-ncovoiată --
Dar crucea te urmează oriunde — viu sau mort.
Alături cu coșciugul zăcea un sac de oase...
Era un Babel groaznic de craniuri hidoase
Pe care stau șuvițe de păr înțărânat;
Iar unul dintre ele, zdrobit de-al vremii dinte,
În lume îmi zâmbise cu fața-i de părinte,
Lăsând deschisă ușa l-al inimii palat.
Deșertăciune-a lumii!... — O mumă ce-l născuse,
O soră ce pe brațe-i în cântece crescuse,
Cu cerul și cu raiul în ochii ei de-azur, --
Alăturați prin moarte, — femur lângă femur,
Și țeastă lângă țeastă, — un sac îi încăpuse.
Înapoi Manfred și Faust, adânci cugetători,
Fantasme ce-n veghere ședeați până la zori,
Problema urmărită lăsarăți tot problemă,
Și voi v-ați pus pe frunte o falsă diademă.
Ați invocat pe oameni, ați invocat pe zei,
Urcatu-v-ați prin lumea de umbre și de vise,
Servitu-v-ați de cuget ca punte peste-abise,
Dar groapa vă sfidează, rânjind din fundul ei.
Priviți-o, și răspundeți, de-aveți ce ne răspunde...
Pătrundeți nepătrunsul și spuneți-ne, unde

Ne ducem când mormântul asupra-ne s-a-nchis?
Un vis e oare moartea? sau viața e un vis?
Tăceți?... Voi nu răspundeți?... Rămași fără cuvânt,
Pe buze v-au scris viermii răspunsul în mormânt.

De tot se înnoptase și lumea cu grăbire
Pe-acasă se-ntorsese — pătrunsă de uimire...
Uimire trecătoare că iată-mă-ngropat
Și omul care cade e repede uitat...
Furtuna când pe aripi de vânturi se aduce
Ce-i pasă unei frunze de frunza ce se duce?
E oare mai puțină verdeață în păduri
Sau umbră mai puțină sub bolți de frunzături?...
O floare dacă naște și-ndată dacă moare,
Se face în grădină un gol pentru o floare?
O stea dacă lucește stingându-se pe loc,
Sunt stele mai puține în cerul plin de foc?
Natura-și urmărește sorțirea nencetată,
Și steaua ce se stinge și frunza cea uscată,
Verdeață, flori, insecte, și tot ce este viu
Se duc fără să lase o lipsă cât de mică...
Un om dacă dispare, un altul se ridică,
Și-n cartea vieții nume se șterg sau se înscriu.

Orașul sta pe vale culcat cu nepăsare...
Pe uliți s-aprinsese lumini de felinare...
Trufia în trăsură, Mizeria pe jos,
Lărgea prin tot orașul un haos zgomotos...
Șampanie la Capșa beau mulți făcând paradă
De golul cel din creieri, de plinul cel din ladă...
Dar ușile la teatru deschise se aflau,

Pe scenă Mușchetarii cu zgomot se jucau...
Ce vreți?... Pe-atuncea vremea era înapoiată,
Cohorte fără număr n-aveam stejari și brazi...
De scrieri, sărăcia era neasemănată...

Aveam un Odobescu — n-aveam pe cei de azi...
Directorul, în lipsă de iepuri, ca să-mpuște, --
Din loje, cu mândrie, făcea vânat de muște;
Sion, Ventura, ș-alții, alături dormitau;
Urechiă-și da silințe tihnit la loc să șeadă...
Vedea cu ochelarii, și tot nu vrea să creadă...
Coriștii, și artiștii, ca fiarele urlau...
Era un demn spectacol de teatru, pentru care
Luptaseră atâția jertfindu-și a lor stare,
Voind să se înalțe un templu literar
Cu piesele române cusute la dosar.
Era un demn spectacol de-a țării propășire
Să vezi că galeria aplaudă-n uimire
La-ntâia detunare de pușcă sau pistol,
La-ntâiul semn de patos, la-ntâia sforăire,
Înscrise sau nenscrise în fiecare rol.
Cortina cade. — Piesa e foarte-aplaudată...
Dar lojile sunt goale sau date fără plată...
Director peste teatru fiind un vânător,
Mă rog, de ce n-am pune și piese de obor?
Părerea mea desigur că este-mpărtășită,
Scânteia de talente fiind înăbușită,
Și publicul urmându-și să fie, tot ce-a fost
Făptură nențeleasă — nici om de duh, nici prost.
Privind cu nepăsare la tot ce se petrece,
Mai rece e ca mine în groapa mea cea rece,
Și-ndată ce s-arată prin el câte-un smintit

Ce-ar vrea ca să ridice o voce revoltată,
Povara calomniei, s-o poarte, ca răsplată,
I-o pune în spinare, și totul s-a sfârșit.
Mergi, tristă Românie, pe calea începută,
Și voi, iubiți prieteni, petreceți sau cântați,
Lăsați-mi însă mie odihna cea tăcută,
Lăsați-mi visul morții și nu mă deșteptați.
Ce-mi pasă dacă lumea a fost și e tot lume?...
Ce-mi pasă de rămâne cum e, și cum a fost?...
Ce-mi pasă de se-ntreabă sau nu de al meu nume?...

Prin moarte câștigat-am obștescul adăpost.
Și iată... — O suflare ce ramurile-atinge
Se pare că închide la zgomot orice porți,
Și luna se ascunde, și candela se stinge
Pe pietrele-nvechite, pe crucile de morți.
Tăcere!... Este ceasul de negură și taină...
Se-mbracă cimitirul în noapte ca-ntr-o haină...
O rază nu se vede în cer nici pe pământ...
Aștept cu nerăbdare ca morții să se scoale,
Lăsând să le rămână coșciugurile goale,
Dar mut îmi e mormântul, și mut orice mormânt.
Și ce?... Nimica încă?... Nimica decât noapte?
Nici ciocnete de oase, nici rânjete, nici șoapte?
Dar oare ce fac morții? — Să vină! — Voi să știu.

Gândind aceste vorbe, vederile-mi senine
Zăreau din fundul gropii, târându-se spre mine,
Un șir de viermi oribili cu corpul cenușiu;
Cu toții, pe coșciugu-mi, se urcă sau s-agață...
S-apropie minutul cu dânșii să dau față...
Puterea îmi lipsește să-i calc și să-i zdrobesc,

Și ei, rozând capacul coșciugului, vorbesc
„A! iată, zice unul, e omul ș-a lui fală...,
Priviți-i slăbiciunea sub piatra mormântală,
Și el a fost în lume întâiul dobitoc!
Mânca pe celelalte ca lupul într-o turmă...
Mâncat va fi acuma de cele de pe urmă;
Loc viermilor să intre!"
Și viermii-avură loc...

Intrară câte unul prin scândurile roase...
Pe talpa cizmei mele urcau, urcau mereu,
Sudoarea într-o clipă m-ajunse pân' la oase,
Voii să strig... — Dar somnul cel vecinic este greu.

Mârșav, deodată, unul, pe buze mi se prinse,
Înfig doi alții-n pulpe mandibulele lor,
Pleoapele la urmă de-un roi îmi sunt atinse...
În ochi îmi intră zece... — Era îngrozitor.
Simții atunci în mine o repede schimbare...
Părea că mă duc îngeri pe-o dulce legănare...
Lăsându-mi învelișul la viermii din mormânt,
Pluteam prin al meu suflet, mai sus de-acest pământ.
Eram împins de-o forță și tainică și mare,
Și aripe de vultur răpindu-mă în zbor,
Purtat pe-o rază-albastră, ca raza de ușor,
În casa părintească, muiat în foc de stele,
Intrai pe o fereastră, prin aer tremurai,
Trecui ca o suflare prin părul maicii mele,
Lucii în două lacrimi, și calea mi-o urmai.
Era un zbor fantastic, un zbor fără de nume,
Ca zborul lui Mazeppa pe calul său legat,
Și treieram pe vânturi, și colindam prin lume,
Purtat pe unde corpul odată mi-a călcat.

Câmpiile întinse păreau niște năluce,
Și Dunărea un șarpe dormind peste câmpii,
Tot omul o furnică ce naște și se duce,
Iar munții cei gigantici abia niște copii;
O pată cenușie în josul meu s-arată,
E marea care vecinic cu pânze e-ncărcată
Și dincolo pe țărmul ce-a fost de zei iubit
Pe care-l încunună naramzul înflorit...

Italie iubită, — primește-o salutare
Cu tainica scânteie a sufletului meu...
În ceață piere apa și sânul tău mi-apare
Florența, Roma, Neapol culcat pe lângă mare,
Molatic lazarone dormind — visând mereu.
Vezuviul în aer împinge zi și noapte
Coloana sa de flăcări, coloana sa de fum...
Sorento scaldă-n valuri naramzii plini de șoapte,

Pompeii lăcrămează la colțul unui drum.
Și-n vecinică lumină mă duc fără-ncetare,
Trec mările albastre și nu mai am hotare...
Munți, dealuri, văi și câmpuri străbat neobosit
Purtat de-aceeași rază, ușor și fericit.
Orașele sub ochii-mi le văd zăcând de-a rândul,
Și unul după altul, mai repede ca gândul,
Ce zboară ca un fulger pe-o harpă de poet,
Se șterg, fără să-mi lase vreo urmă de regret.
Văzând aceiași oameni, văzând aceeași lume,
Urcau până la mine aproape-aceleași nume,
Și când, la urma urmei, acasă m-am întors,
Asupră-mi începuse uitarea ca să treacă, --
Se uită totdeauna acela care pleacă,

Și firul amintirii se rupe, de s-a tors.
În inimă nu este nici rană, nici durere,
Ca zilnic să păstreze întâia ei putere,
Și nimeni nu rămâne a fi nemângâiat.
Tot omul află-n viață, în vreme, sau în sine
Puterea ce e-n stare durerea să-i aline...
E lege naturală când mori să fii uitat.
În groapă, corpul șubred abia îmi putrezise
Și chipul meu cu totul în inimi s-ofilise,
Iar mumă-mea — chiar dânsa! — mai rareori plângea...
Uitare, cât mai iute, mângâi-o și pe ea!
Din viața pieritoare, trecând în altă lume,
În viața fără moarte mă duc să strălucesc,
Și făr-a mă-nțelege, și fără s-am vreun nume,
Mă simt cu totul altul și-ncep ca să trăiesc.
Dar cum deschis sta cerul, atuncea, deodată,
Din visul meu de-o noapte un zgomot m-a trezit...
Eram tot om, tot formă, tot lucru pipăit...
Privii către fereastră... — Era o zi-nnorată...
Născândele ei raze pieziș se strecurau...
Părea că e-n zăbranic natura îmbrăcată,
Și frunzele la vânturi, gemând, se scuturau.

Noaptea de decembrie

Pustie și albă e camera moartă...
Și focul sub vatră se stinge scrumit...
Poetul, alături, trăsnit stă de soartă,
Cu nici o scânteie în ochiu-adormit...
Iar geniu-i mare e-aproape un mit...
    Și nici o scânteie în ochiu-adormit.

Pustie și albă e-ntinsa câmpie...
Sub viscolu-albastru ea geme cumplit...
Sălbatică fiară, răstriștea-l sfâșie,
Și luna-l privește cu ochi-oțelit...
E-n negura nopții un alb monolit...
    Și luna-l privește cu ochi oțelit.

Nămeții de umbră în juru-i s-adună...
Făptura de humă de mult a pierit
Dar fruntea, tot mândră, rămâne în lună
Chiar alba odaie în noapte-a murit... —
    Făptura de humă de mult a pierit.

E moartă odaia, și mort e poetul...
În zare, lupi groaznici s-aud, răgușit,
Cum latră, cum urlă, cum urcă, cu-ncetul,
Un tremol sinistru de vânt-năbușit...
Iar crivățul țipă... — dar el, ce-a greșit?
    Un haos, urgia se face cu-ncetul.

Urgia e mare și-n gându-i ș-afară,
Și luna e rece în el, și pe cer...
Și bezna lungește o strașnică gheară,
Și lumile umbrei chiar fruntea i-o cer...
    Și luna e rece în el, și pe cer.

Dar scrumul sub vatră, deodată, clipește...
Pe ziduri, aleargă albastre năluci...
O flacără vie pe coș izbucnește,
Se urcă, palpită, trosnește, vorbește...
„Arhanghel de aur, cu tine ce-aduci?"

Și flacăra spune: „Aduc inspirarea...
Ascultă, și cântă, și tânăr refii...
În slava-nvierii îneacă oftarea...
Avut și puternic emir, voi să fii."
Și flacăra spune: „Aduc inspirarea
Și-n alba odaie aleargă vibrarea.

Răstriștea zăpezii de-afară, dispare...
Deasupră-i e aur, și aur e-n zare,
Și iată-l emirul orașului rar...
Palatele sale sunt albe fantasme,
S-ascund printre frunze cu poame din basme,
Privindu-se-n luciul pârâului clar.

Bagdadul! Bagdadul! și el e emirul...
Prin aer, petale de roze plutesc...
Mătasea-nflorită mărită cu firul
Nuanțe, ce-n umbră, încet, veștejesc... —
Havuzele cântă... — voci limpezi șoptesc...
Bagdadul! Bagdadul! și el e emirul.

Și el e emirul, și are-n tezaur,
Movile înalte de-argint și de aur,
Și jaruri de pietre cu flăcări de sori;
Hangiare-n tot locul, oțeluri cumplite
În grajduri, cai repezi cu foc în copite,
Și-ochi împrejuru-i — ori spuză, ori flori.

Bagdadul! cer galben și roz ce palpită,
Rai de-aripi de vise, și rai de grădini,

Argint de izvoare, și zare-aurită
Bagdadul, poiana de roze și crini
Djamii — minarete — și cer ce palpită.

Și el e emirul, și toate le are...
E tânăr, e farmec, e trăsnet, e zeu,
Dar zilnic se simte furat de-o visare...
Spre Meka se duce cu gândul mereu,
Și-n fața dorinței — ce este — dispare
Iar el e emirul, și toate le are.

Spre Meka-l răpește credința — voința,
Cetatea preasfântă îl cheamă în ea,
Îi cere simțirea, îi cere ființa,
Îi vrea frumusețea — tot sufletu-i vrea
Din tălpi până-n creștet îi cere ființa.

Dar Meka e-n zarea de flacări — departe
De ea o pustie imensă-l desparte,
Și pradă pustiei câți oameni nu cad?
Pustia e-o mare aprinsă de soare,
Nici cântec de paseri, nici pomi, nici izvoare
Și dulce e viața în rozul Bagdad.

Și dulce e viața în săli de-alabastru,
Sub bolți lucitoare de-argint și de-azur,
În vie lumină tronând ca un astru,
Cu albele forme de silfi împrejur,
În ochi cu lumina din lotusu-albastru.

Dar iată și ziua când robii și-armează...
Cămile gătește, și negri-armăsari,
Convoiul se-nșiră — în zori scânteiază,
Pornește cu zgomot, — mulțimea-l urmează,
Spre porți năpustită cu mici și cu mari.

Și el ce e-n frunte pe-o albă cămilă,
Jar viu de lumină sub roșu-oranisc,
S-oprește, o clipă, pe verdele pisc,
Privindu-și orașul în roza idilă...

S-oprește, o clipă, pe verdele pisc...
Din ochiul său mare o lacrimă pică,
Pe când, de sub dealuri, al soarelui disc
În gloria-i de-aur încet se ridică...
    Și lacrima, clară, lucește, și pică...

Din apa fântânii pe care o știe
În urmă, mai cere, o dată, să bea...
Curmalii-o-nfășoară c-o umbră-albăstrie...
Aceeași e apa spre care venea
Copil, să-și alinte blondețea în ea
Și-ntreagă, fântâna, e tot cum o știe.

E tot cum o știe, — dar, searbăd la față,
Sub magica-i umbră, un om se răsfață...
Mai slut e ca iadul, zdrențos, și pocit,
Hoit jalnic de bube, — de drum prăfuit,
Viclean la privire, și searbăd la față.

De nume-l întreabă emirul, deodată,
Ș-acesta-i răspunde cu vocea ciudată
— La Meka, plecat-am a merge și eu.
— La Meka? La Meka?... — și vocea ciudată
— La Meka! La Meka! răsună mereu.

Și pleacă drumețul pe-un drum ce cotește...
Pocit, șchiop și searbăd, abia se târește...
Și drumu-ocolește mai mult, tot mai mult,
Dar mica potecă sub pomi șerpuiește,
O tânără umbră de soare-l ferește,

Auzu-i se umple de-un vesel tumult,
Și drumu-ocolește mai mult — tot mai mult.

Iar el, el emirul, de-asemenea pleacă
Pustia l-așteaptă în largu-i s-o treacă...
Prin prafu-i se-nșiră cămile și cai,
Se mistuie-n soare Bagdadul, și piere,
Mai șters decât rozul de flori efemere,
Mai stins decât visul pierdutului rai.

În largu-i pustia, să treacă-l așteaptă
E dreaptă — tot dreaptă — dar zilele curg,
Și foc e în aer, în zori, și-n amurg
Și el naintează, dar zilele curg.

Nici urmă de ierburi, nici pomi, nici izvoare...
Și el naintează sub flăcări de soare...
În ochi o nălucă de sânge — în gât
Un chin fără margini de sete-arzătoare...
Nisip, și deasupra, cer roșu — ș-atât
Și toți naintează sub flăcări de soare.

Și tot fără margini pustia se-ntinde,
Și tot nu s-arată orașul preasfânt
Nimic n-o sfârșește în zori când s-aprinde,
Și n-o-nviorează suflare de vânt
Lucește, vibrează, și-ntruna se-ntinde.

Abia, ici și colo, găsesc, câteodată,
Verdeața de oază cu dor așteptată...
Săgeată, aleargă cal alb și cal murg,
Cămilele-aleargă săgeată și ele,
La cântecul apei se fac ușurele...
Izvor sau citernă în clipă le scurg
Dar chinul reîncepe, și zilele curg.

Și tot nu s-arată năluca sublimă...
Și apa, în foale, descrește mereu...
Când calul, când omul, s-abate victimă,
Iar mersul se face din greu și mai greu...
Cu trei și cu patru, mor toți plini de zile,
Dragi tineri, cai ageri, și mândre cămile.

Și tot nu s-arată cetatea de vise...
Merindele, zilnic, în trăiști se sfârșesc...
Prădalnice zboruri de paseri, sosesc...
S-aruncă pe leșuri cu ciocuri deschise,
Cămile, cai, oameni, cad, pier, se răresc...
Doar negrele paseri mereu se-nmulțesc
Și tot nu s-arată cetatea din vise.

Cetatea din vise departe e încă,
Și vine și ziua cumplită când el,
Rămas din toți singur, sub cer de oțel,
Pe minte își simte o noapte adâncă...
Când setea, când foamea, — grozave la fel,
Pe piept, ori pe pântec, îi pun câte-o stâncă,
Prin aeru-n flăcări, sub cerul de-oțel.

Pierduți sunt toți robii, cu cai, cu cămile...
Sub aeru-n flăcări, zac roșii movile...
Nainte — în lături — napoi — pestetot,
Oribil palpită aceeași culoare...
E-aprins chiar pământul hrănit cu dogoare,
Iar ochii se uită zadarnic, cât pot
Tot roșu de sânge zăresc pestetot
Sub aeru-n flăcări al lungilor zile.

Și foamea se face mai mare — mai mare,
Și, zilnic, tot cerul s-aprinde mai tare...
Bat tâmplele... — ochii sunt demoni cumpliți...
Cutremur e setea, ș-a foamei simțire
E șarpe, ducându-și a ei zvârcolire

În pântec, în sânge, în nervii-ndârjiți...
Bat tâmplele... — ochii sunt demoni cumpliți.

Abia mai pășește cămila ce-l poartă...
Speranța, chiar dânsa, e-n sufletu-i moartă...
Dar iată... — părere să fie, sau, ea?...
În zarea de flăcări, în zarea de sânge,
Lucește... Emirul puterea și-o strânge...
Chiar porțile albe le poate vedea...
E Meka! E Meka! ș-aleargă spre ea.

Spre albele ziduri, aleargă — aleargă,
Și albele ziduri, lucesc — strălucesc,
Dar Meka începe și dânsa să meargă
Cu pasuri ce-n fundul de zări o răpesc,
Și albele ziduri, lucesc, — strălucesc!

Ca gândul aleargă spre alba nălucă,
Spre poamele de-aur din visu-i ceresc...
Cămila, cât poate, grăbește să-l ducă...
Dar visu-i, nu este un vis omenesc
Și poamele de-aur lucesc — strălucesc
Iar alba cetate rămâne nălucă.

Rămâne nălucă, dar tot o zărește
Cu porți de topaze, cu turnuri de-argint,
Și tot către ele s-ajungă zorește,
Cu toate că știe prea bine că-l mint
Și porți de topaze, și turnuri de-argint.

Rămâne nălucă în zarea pustiei
Regina trufașă, regina magiei,
Frumoasa lui Meka — tot visul țintit,
Și vede pe-o iasmă că-i trece sub poartă...

Pe când șovăiește cămila ce-l poartă...
Și-n Meka străbate drumețul pocit,
Plecat șchiop și searbăd pe drumul cotit
Pe când șovăiește cămila ce-l poartă...

Și moare emirul sub jarul pustiei
Și focu-n odaie se stinge și el,
Iar lupii tot urlă pe-ntinsul câmpiei,
Și frigul se face un brici de oțel...
Dar luna cea rece, ș-acea dușmănie
De lupi care urlă, — ș-acea sărăcie
Ce-alunecă zilnic spre ultima treaptă,
Sunt toate pustia din calea cea dreaptă,
Ș-acea izolare, ș-acea dezolare,
Sunt Meka cerească, sunt Meka cea mare...
Murit-a emirul sub jarul pustiei.

Table of Contents

Table of Contents